

Siseministri määruse „Korteriühistule kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel. Siseministri määruse „Korteriühistule kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) reguleerib korteriühistule kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja selle kasutamise tingimusi ja korda. Toetuse andmise eesmärk on suurendada korteriühistute toimepidevust kriisiolukorras.

Elanikkonnakaitse arendamise eesmärk on suurendada kogu ühiskonna kerksust, sh inimeste valmidust kriisides toime tulla ja taastuda. Elanikkonnakaitse toimimise alus on, et inimesed suudavad end kriisi ajal kuni abi saabumiseni ise kaitsta ning vajaduse korral üksteist aidata. Päästeamet on aastatel 2017, 2019, 2021 ja 2023 tellinud elanikkonna hädaolukorras valmisoleku alase teadlikkuse indeksuuringu. Indeksuuringu põhjal on näha, et elanikkonna teadlikkus paraneb vähehaaval (hüppeliselt on suurenenud nende inimeste hulk, kes teadvustavad riigikaitseolukorra võimalikkust). Tegelik valmisolek on siiski endiselt madal (kriisideks on täielikult valmis umbes 15% inimestest), seejuures kõige haavatavamad on linnades suurtes kortermajades elavad inimesed.

Rahva- ja eluruumide loenduse käigus ehk 31. detsembri 2021. aasta seisuga loendati Eestis kokku 47 847 korterelamut. Püsielanikega eluruumidest 69,8% asuvad kortermajades ehk rohkem kui pooled Eesti inimesed elavad korterelamutes. Kõige sagedasem kütteliik on keskküte (65%)¹. Kortерelamute elanikud, kes sõltuvad olulisel määral elutähtsatest teenustest, on näiteks elektrikatkestuse korral ohustatud nii kütte-, vee- kui ka kanalisatsiooniriketest.

Päästeamet soovib parandada korterelamute kriisivalmidust viisil, mis võimaldab inimestel elektrikatkestuste korral oma kodus võimalikult kaua hakkama saada. Määruse alusel antaval toetusmeetmel on positiivne mõju elanikkonna turvalisusele, kuna toetuse andmisega suurendatakse korterelamutes elavate inimeste kriisikindlust ja valmisolekut kauem elektrikatkestuse ajal iseseisvalt toime tulla.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Päästeameti ennetustöö osakonna elanikkonnakaitse ekspert Anni Alev (anni.alev@paasteamet.ee) ja õigusosakonna õigusloome jurist Kätlin Tänavots (katlin.tanavots@paasteamet.ee).

Eelnõu koostamisse olid kaasatud Siseministeeriumi elanikkonnakaitse osakonna nõunik Mari Tikan (mari.tikan@siseministeerium.ee) ja õigusosakonna õigusnõunik Heli Simson (heli.simson@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Kadi Parmas (kadi.parmas@siseministeerium.ee).

¹ Arvutivõrgus. Kättesaadav: <https://stat.ee/et/statistikaamet/rahvaloendus-2021> (24.01.2025).

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Tõlkebüroo keeleteoimetaja Raili Remmelg (luisa@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest peatükist ja 24 paragrahvist.

Eelnõu esimeses peatükis tuuakse välja üldsätted.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse korteriühistule kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord. Määruse alusel rahastatakse projekte, mille eesmärk on parandada korterelamute elektriga varustatuse jätkusuutlikkust ja elektrikatkestustega toimetulekut ning luua turvalisem elukeskkond.

Eelnõu §-s 2 tuuakse välja eelnõus kasutatavate terminite sisu.

Lõike 1 kohaselt on projekt käesoleva määruse tähenduses kindlaks määratud tulemuse, eelarve ja piiritletud ajaraamiga ühekordne tegevus või seotud tegevuste kogum, mille tegemiseks toetust taotletakse.

Lõike 2 kohaselt on korterelamu käesoleva määruse tähenduses kolme või enama korteriomandiga igapäevases kasutuses oleva elamu.

Eelnõu § 3 kohaselt on toetuse taotleja korteriühistu. Nõuded taotlejale on toodud välja eelnõu §-s 10.

Eelnõu §-s 4 tuuakse välja, kes menetleb toetuse taotlust (edaspidi *taotlus*) ja kes on toetuse rahastaja.

Lõike 1 kohaselt menetleb taotlust Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *RTK*). Taotluse menetlemine hõlmab taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse kontrolli ning otsuse tegemist taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta. RTK teeb toetuse väljamakse, kontrollib toetuse kasutamist ja tegeleb vajaduse korral ka toetuse tagasinõudmisega.

Lõike 2 kohaselt on toetuse rahastaja Päästeamet.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetuse andmise eesmärk.

Toetuse andmise eesmärk on suurendada korteriühistute toimepidevust kriisiolukorras. Toetuse andmise eesmärgi saavutamiseks toetatakse tegevusi, mis parandavad korterelamute toimepidevust ja reageerimiskindlust elektrikatkestuse korral. Toetatavad tegevused on nimetatud eelnõu §-s 7. Toetuse andmise tulemusel paraneb korterelamute kriisikindlus ehk suureneb korterelamutes elavate inimeste võimekus elektrikatkestuste korral iseseisvalt hakkama saada.

Eelnõu §-s 6 reguleeritakse vähese tähtsusega abi. Kui määruse alusel antav toetus on vähese tähtsusega abi, siis tuleb toetuse andmisel järgida komisjoni määrust (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2831, 15.12.2023), või komisjoni määrust (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2832, 15.12.2023) ja konkurentsiseaduse § 33.

Vähese tähtsusega abi on väikeses mahus antav abi, mille kohta Euroopa Komisjon on leidnud, et see ei mõjuta liikmesriikidevahelist konkurentsi ega kaubandust. Riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmise analüüs on toodud seletuskirja punktis 3.

RTK kontrollib seda, kas toetus on vähese tähtsusega abi. Vähese tähtsusega abi andmisel tuleb muuhulgas jälgida vähese tähtsusega abi kogusummat. Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 alusel ühele ettevõtjale antud vähese tähtsusega abi koos käesoleva määruse alusel taotletava toetusega ei tohi toetuse andmisele vahetult eelnenud kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 300 000 eurot. Komisjoni määruse (EL) 2023/2832 alusel ei tohi vähese tähtsusega abina üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale antav vähese tähtsusega abi koos määruse alusel taotletava toetusega ületada kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul 750 000 eurot.

Eelnõu teine peatükk reguleerib toetuse andmise aluseid.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse toetatavad tegevused.

Lõike 1 kohaselt toetatakse projekti, millega panustatakse eelnõu §-s 5 nimetatud eesmärgi saavutamisse. Eesmärk on toetada selliseid projekte, mis võimaldavad parandada korterelamutes kriisikindlust ja suurendada toimepidevust elektrikatkestuste korral. Toetusega on võimalik katta vaid abikõlblikku kulu. Kulu abikõlblikkust reguleerib eelnõu § 8.

Lõikes 2 tuuakse välja, millistele tegevustele on võimalik toetust anda.

Punktide 1 ja 2 kohaselt toetatakse mobiilse või statsionaarse generaatori soetamist, avariitoite väljaehitamist generaatori ühendamiseks korterelamu elektripaigaldisega ning sellega seotud ehitus- või rekonstrueerimis- ja projekteerimistöid.

Generaator on iseseisvalt elektrienergiat tootev süsteem, mis võimaldab elektriseadmetel töötada elektrikatkestuse ajal. Generaatori soetamisel ja selle kasutamiseks tehtavate tööde puhul tuleb arvestada ka elektrienergiat vajavate korterelamute süsteemidega, mida on vaja töös hoida, et tagada küte, vesi, ventilatsioon jne. Lisaks tuleb jälgida, et projekteerimist ja ehitamist teostav isik on pädev ja valmis vajaduse korral oma pädevust ka tunnistusega tõendama. Kuna generaatorid on erinevate omadustega, tuleb nende paigaldamisel lähtuda juhendist, mis sisaldab teavet generaatori paigaldamise asukoha, ühendamise, käitamise ja ohutusnõuete kohta.

Punkti 3 kohaselt toetatakse ka lõike 2 punktis 2 nimetatud tööde tegemisele järgneva elektripaigaldise nõuetele vastavuse tõendamist ehk kontrolli teostamist. Elektripaigaldise nõuetele vastavuse tõendamisel tuleb aluseks võtta majandus- ja taristuministri 3. juuli 2015. aasta määrus nr 86 „Auditi kohustusega elektripaigaldised ning nõuded elektripaigaldise

auditile ja auditi tulemuste esitamisele“ (edaspidi *määrus nr 86*). Üldjuhul mõeldakse nõuetele vastavuse tõendamise all elektripaigaldise auditi tegemist, kuid määrus nr 86 sätestab ka teatud erisused. Nimelt sätestab määruse nr 86 § 11 lõike 4 esimene lause: „Kasutuses olevas nõuetekohases madalpingepaigaldise osas, mille toiteliini ees oleva kaitseaparatuuri nimivool on kuni 35 amprit, ei pea seal tehtud elektritööde järgselt kasutusele võtmisele eelnevat auditit teostama, kui elektripaigaldise ehitaja kinnitab kirjalikult mõõtmis- ja katsetustulemuste, visuaalkontrolli ja dokumentatsiooni alusel elektripaigaldise nõuetele vastavust ja kasutamise ohutust.“. Ka generaatori jaoks avariitoitesüsteemi paigaldamine olemasolevasse elektripaigaldisse võib kuuluda selle erisuse alla, kui generaatori ühendamiseks (avariitoitesüsteemi) paigaldatava toiteahela kaitseaparatuuri nimivool on alla 35 ampri (kaasa arvatud). Sellisel juhul ei ole määruse nr 86 kohaselt audit kohustuslik ja piisab elektritööd teinud ettevõtja kirjalikust kinnitusest teostatud tööde nõuetekohasuse kohta. Võimsamate generaatorite paigaldamisega kaasnevate tööde tegemisel elektripaigaldises on aga audit kohustuslik. Nii audit kui ka kirjalik kinnitus on toetatavad tegevused.

Toetatavate tegevuste puhul tuleb tähele panna, et toetust on võimalik taotleda ka ainult generaatori soetamiseks või ainult avariitoite väljaehitamiseks korterelamu elektripaigaldises generaatori ühendamiseks.

Eelnõu § 8 reguleerib kulu abikõlblikkust.

Lõikes 1 tuuakse välja, mis on abikõlblik kulu. Abikõlblik on kulu, mille on teinud toetuse saaja projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul ning mis vastab projekti eesmärgile, on vajalik ja põhjendatud ning otseselt seotud projekti elluviimisega. Tegemist on kulu abikõlblikuks lugemise üldpõhimõttega.

Lõike 2 kohaselt on abikõlblik kulu, mis on vajalik teenuse või eseme soetamiseks juriidiliselt isikult või füüsilisest isikust ettevõtjalt, et viia ellu käesoleva määruse § 7 lõikes 2 nimetatud tegevused. Abikõlblik on seega kulu, mis on seotud mobiilse või statsionaarse generaatori soetamise ja avariitoite väljaehitamise ning sellega seotud ehitus- või rekonstrueerimis- ja projekteerimistöödega. Näiteks on abikõlblik ehitustöö projekteerimiskulu ja ehitustöö tegijale makstav tasu, sealhulgas töötegija arvel kajastuv ehitusmaterjalide kulu. Abikõlblik on ka ehitus- või rekonstrueerimis- ja projekteerimistööde teostamisele järgneva elektripaigaldise nõuetele vastavuse kontrolliga seotud kulu (peamiselt auditi kulu). Abikõlbliku kulu all mõeldakse teenuse või eseme soetamise kulu, mis on otseselt vajalik projekti elluviimiseks ja projekti eesmärgi saavutamiseks.

Lõike 3 kohaselt kehtivad abikõlbliku kulu puhul järgmised üldtingimused:

- 1) projekti kulu peab olema tasutud toetuse saaja arvelduskontolt – sularahas kaetud kulu loetakse abikõlbmatuks;
- 2) kulu on tõendatud raamatupidamise algdokumendiga ja selle alusel tehtud ülekannet tõendava maksekorralduse või pangakonto väljavõttega;
- 3) kulu on selgelt eristatavalt kirjendatud raamatupidamisregistris ja vastab Eesti finantsaruandluse standardile;
- 4) kulu on tekkinud ja tasutud abikõlblikkuse perioodil.

Lõikega 4 kehtestatakse abikõlbmatute kulude nimekiri. Abikõlbmatute kulude osas on valdavalt tegemist toetuse andmise eesmärgi täitmiseks ebaoluliste või ebasobivate kuludega.

Taotleja jaoks on mõistlik ja oluline sellised kulud toetusvahendite ebaotstarbeka kasutamise vältimiseks välistada.

Abikõlbmatud on eelnõu kohaselt järgmised kulud:

- 1) kulu, mis ei vasta käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 toodud tingimustele;
- 2) toetuse saaja igapäevane haldus-, transpordi-, sidevahendi-, majandamis- ja kontorikulu;
- 3) kulu, mis on hüvitatud riigieelarvest või Euroopa Liidu või välisvahendite toetustest;
- 4) kulu projekti raamatupidamisele;
- 5) kindlustuskulu ja sellega kaasnev kulu;
- 6) finantskulu, sealhulgas intressikulu, viivis ja trahv;
- 7) laenu-, liisingu- ja pangagarantiikulu ning nendega kaasnev kulu;
- 8) vaide- ja kohtukulu;
- 9) kulu, mis on käsitletav erisoodustusena, ja sellelt tasutav maks;
- 10) püsikulu, sealhulgas töötasu;
- 11) käibevahendite, sealhulgas materjali või tarbekauba soetamise kulu, välja arvatud juhul, kui see on otseselt vajalik projekti eesmärgi saavutamiseks;
- 12) ootamatu või ettenägematu kulu reserv.

Eelnõu §-s 9 reguleeritakse abikõlblikkuse perioodi.

Lõike 1 kohaselt on abikõlblikkuse periood ajavahemik, mille kestel viiakse ellu projekti tegevusi ja tekivad projekti kulud. Abikõlblikkuse perioodi sisse ei arvestata tagasiulatuvalt hüvitatava projekti ettevalmistamist ja sellega seotud kulusid.

Taotleja peab projekti ellu viima abikõlblikkuse perioodi jooksul. See tähendab, et kui toetust antakse näiteks generaatori soetamiseks ja selle ühendamiseks korterelamu elektripaigaldisega, tuleb abikõlblikkuse perioodi jooksul teha asjakohased ehitus- või rekonstrueerimis- ja projekteerimistööd ning soetada asjakohane seade. Samuti tuleb tasuda kõik teenuse tellimusega kaasnevad kulud.

Lõike 2 kohaselt algab abikõlblikkuse periood taotluse esitamise kuupäevast ja lõppeb hiljemalt 30. novembril taotlusvooru väljakuulutamise kalendriaastal. Abikõlblikkuse perioodi ei saa pikendada, sest asjaomaseks eelarveaastaks eraldatud rahalised vahendid tuleb ära kasutada taotlusvooru väljakuulutamise kalendriaasta jooksul.

Eelnõu § 10 sätestab taotlusvooru eelarve ja toetuse ülemmäära.

Lõike 1 kohaselt kujuneb toetuse taotlusvooru (edaspidi *taotlusvoor*) eelarve vastavalt riigieelarvest sihtotstarbeliselt eraldatud vahenditele kalendriaasta kohta ja selle kinnitab Päästeamet. Päästeamet eraldab toetust vahenditest, mida saadakse igal aastal eelarvevahenditest või väljaspool eelarvet ühekordselt sihtotstarbeliselt eraldatud vahenditest. Taotlusvoor kuulutatakse välja selleks kalendriaastaks, mil sihtotstarbelisi vahendeid ka eraldatakse.

Korteriühistutele mõeldud toetuste eelarve on 2025. aastal ligikaudu 1,3 miljonit eurot.

Lõike 2 kohaselt on toetuse ülemmäär 10 000 eurot toetuse saaja kohta. Toetuse määr on 100% projekti toetatavate tegevuste abikõlblikest kuludest ja taotletav toetus saab olla kuni 10 000 eurot. Seega, kui projekti elluviimiseks kulub suurem summa, tuleb arvestada sellega, et toetuse ülemmäärast suuremat summat kinni ei maksta.

Eelnõu kolmandas peatükis tuuakse välja nõuded taotlejale ja taotlusele.

Eelnõu §-s 11 kehtestatakse nõuded taotlejale.

Lõike 1 järgi peab taotleja korterelamus asuvatest korteriomanditest vähemalt 80 protsenti olema füüsiliste isikute omandis. Ühel korteriomandil võib olla mitu erinevat füüsilisest isikust omanikku, kuid oluline on, et korterelamus asuvatest korteriomanditest 80 protsenti kuuluksid füüsilistele isikutele. 80 protsendi nõue on seatud seetõttu, et toetus on mõeldud korterelamus füüsilistest isikutest elanike kriisikindluse parandamiseks elektrikatkestuste korral. Toetuse andmise eesmärk ei ole toetada äriprojekte.

Lõikes 2 loetletakse nõuded, millele taotleja peab vastama. Eelnõus nimetatud nõuded tagavad, et taotleja järgib seadusi ja on suuteline projekti määrase kohaselt ellu viima.

Punkti 1 kohaselt ei tohi taotlejal olla riiklikku maksu- ega maksevõlga, välja arvatud juhul, kui see võlg on täies ulatuses ajatatud. Punkti 2 kohaselt ei tohi taotleja suhtes olla algatatud pankroti- või likvideerimismenetlust. Taotleja ei tohi olla ka sundlõpetamisel ja tema suhtes ei tohi kehtida äriregistrist kustutamise hoiatus. Punkti 3 kohaselt peab taotleja olema täitnud taotluse esitamise ajaks nõuetekohaselt majandusaasta aruande esitamise kohustuse. Majandusaasta aruande esitamise nõue näitab, kas taotleja on oma hoolsuskohustuse täitnud. Punkti 4 kohaselt ei tohi taotleja seaduslikul esindajal olla karistusseadustiku §-de 209, 209¹, 210, 260¹, 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust. Kui taotleja on varem saanud riigieelarvest, Euroopa Liidu või muudest vahenditest toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, peavad tagasimaksed olema tehtud tähtajaks ja nõutud summas (punkt 5). Kui taotleja on varem sõlminud Päästeametiga riigieelarvelise toetuse lepingu, peab ta olema täitnud seda nõuetekohaselt (punkt 6). Punktis 6 nimetatud nõude kontrollimiseks peab RTK tegema koostööd Päästeametiga, sest ainult Päästeametil on info võimaliku lepingu ja selle täitmise kohta.

Eelnõu §-s 12 kehtestatakse nõuded taotlusele.

Lõike 1 kohaselt peab taotleja toetuse taotlemiseks esitama taotluse koos lisadokumentidega. Taotlus peab olema eesti keeles ja sisaldama informatsiooni ulatuses, mis võimaldab RTK-l kontrollida taotluse vastavust eelnõus toodud nõuetele.

Lõikes 2 tuuakse välja, milliseid andmeid ja lisadokumente peab taotlus sisaldama.

Taotlus peab sisaldama taotleja nime, registrikoodi, korterelamu ehtisregistri koodi, aadressi, telefoni numbrit, e-posti aadressi ja arvelduskonto numbrit (punkt 1). Lisaks peaks kirjas olema taotleja kontaktisik ja tema telefoni number ning e-posti aadress (punkt 2). Taotluses peab kirjas olema ka projekti nimi ja eesmärk (punkt 3), mida soovitakse toetuse abil saavutada. Punkti 4 kohaselt tuleb välja tuua planeeritavate tegevuste kirjeldus ja punkti 5 kohaselt peab kirjas olema projekti eelarve abikõlblike kulude lõikes ja taotletav toetuse summa.

Punkti 6 kohaselt peab taotlus sisaldama kinnitust eelnõu § 11 lõikes 3 nimetatud nõuetele vastamise kohta. See tähendab, et taotleja peab andma kinnituse näiteks selle kohta, et tal ei ole riiklikku maksu- ega maksevõlga, tema suhtes ei ole algatatud pankrotimenetlust ja ta on taotluse esitamise ajaks esitanud nõuetekohaselt majandusaasta aruande. Punkti 7 kohaselt peab lisatud olema ka korteriomaniike üldkoosoleku kehtiv otsus taotleda toetust ja täita sellega

kaasnevaid kohustusi. Korteriomanike üldkoosoleku tingimusi reguleerib korteriomandi- ja korteriühistuseaduse § 20.

Veel tuleb lisada elektripaigaldise kehtiv audit, mis peab vastama määruse nr 86 nõuetele (punkt 8) ning tõendama, et elektripaigaldis vastab nõuetele. Nõue, et esitada tuleb korterelamu ühiskasutuses oleva elektripaigaldise audit, on mõistlik ja vajalik, et vältida võimalikke ohuolukordi, kus generaator on ühendatud ohtliku elektripaigaldisega. Elektripaigaldis on kõrgendatud ohu allikas. Kui elektripaigaldis ei ole korras, on see risk nii inimesele kui ka varale. Nõuetele vastav elektripaigaldise audit tõendab, et elektripaigaldis vastab kehtivatele nõuetele ja normidele, aitab tagada elektrisüsteemi turvalisuse ja töökindluse ning ühtlasi ennetada tulekahjusid ja muid õnnetusi. Oluline on tähele panna, et abikõlblikuks kuluks ei loeta elektripaigaldise kehtiva auditiga seotud kulusid (mis on tehtud enne taotluse esitamist), vaid projekti käigus avariitoite väljaehitamise järel tehtava elektripaigaldise auditi kulu.

Punkti 9 kohaselt tuleb taotluses esitada võrreldavad hinnapakkumused, mis on saadud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ühesuguse lähteülesande järgi hinnapäringu tulemusel (nt projekteerimistööd, ehitustööd, esemete ost jne). Taotleja peab olema teinud piisavalt pingutusi võrreldavate hinnapakkumuste saamiseks, et tagada optimaalne hinna ja kvaliteedi suhe. Konkurentsivõimelist hinda saab tõendada võrreldavate pakkumustega, mis tähendab, et ühe ettevõtte esitatud pakkumusega üldjuhul piirduda ei saa (sealhulgas juhtudel, kus pakkujad on näiteks pakkumuste esitamisest loobunud). Oluline on, et pakkumuste võtmise protsess oleks selge ja läbipaistev, pakkumuste esitamiseks on antud piisavalt aega ning taotleja on selle dokumenteerinud. Hinnapäringust peab nähtuma, millise kauba või teenuse ostmiseks pakkumust soovitakse saada, ning pakkumuses peab olema märgitud pakutav kaup või teenus, maksumus, pakkumuse kehtivusaeg, pakkumuse esitamise kuupäev ja koostaja nimi. Elektrisüsteemi projekteerimist ja ehitamist teostav isik peab olema pädev ja olema vajaduse korral valmis oma pädevust kutse- või pädevustunnistusega tõendama. Hinnapakkumused on olulised taotletava toetuse summa määramisel. Taotleja peab taotluses tooma välja projekti eelarve abikõlblike kulude lõikes ja taotletava toetuse summa (punkt 5).

Kui kahte sõltumatut hinnapakkumust ei ole võimalik esitada või kui odavaimat pakkumust ei valita, tuleb taotluses esitada sellekohane põhjendus (lõige 3). Kui odavaimat pakkumust ei valita, tuleb selgitada, millised olid kriteeriumid ja millised tegurid mõjutasid otsuse tegemist. See võimaldab RTK-l hinnata, kas tehtud otsus ja selle aluseks olev põhjendus on mõistlik ja põhjendatud. Kui kahte sõltumatut hinnapakkumust pole võimalik esitada, tuleb põhjenduses välja tuua, kas ja millal taotleja hinnapakkumusi küsis. Põhjenduses toodud väited peavad toetuma usaldusväärsetele tõenditele või andmetele.

Punkti 10 kohaselt tuleb esitada teave, kui taotleja on projekti tegevustele taotlenud toetust samal ajal muust riigieelarvelisest, Euroopa Liidu või välisabi toetusmeetmest (taotleja taotleb samal ajal toetust näiteks Kredexist korterelamu rekonstrueerimiseks vms).

Lõikes 4 nimetatakse asjaolud, mille kohta peab taotleja andma taotluses kinnituse, et ta on nendest teadlik.

Punkti 1 kohaselt peab taotleja kinnitama, et ta on teadlik toetuse saamisega seotud kohustustest. Taotleja võtab endale toetuse saamisega kohustuse tagada projekti elluviimine. Näiteks peab taotleja abikõlblikkuse perioodil ellu viima taotluses märgitud toetatavad tegevused ja kandma nende kulud, tehes taotleja kontolt ülekande või makstes tema

pangakaardiga. Taotleja peab ka läbima Päästeameti elanikkonnakaitse koolituse (eelnõu § 23 lõike 2 punkt 9) ja esitama RTK-le projekti elluviimise aruande (eelnõu § 21).

Punkti 2 kohaselt peab taotleja kinnitama, et ta on teadlik sellest, et kui ta saab toetust, avalikustatakse talle toetuse andmisega seotud andmed (toetuse saaja nimi, toetuse summa) RTK veebisaidil.

Punkti 3 kohaselt peab taotleja andma kinnituse, et ta on teadlik tagasinõutud toetuse tagasimaksmise kohustusest. Kõnealuse toetuse puhul on tegemist avaliku sektori rahaga ja selle raha kasutamiseks on eelnõus kehtestatud tingimused. Kui toetuse saaja rikub eelnõuga kehtestatud tingimusi, nõuab RTK toetuse tagasi osaliselt või täielikult olenevalt rikkumise raskusastmest. Toetuse tagasinõudmise tingimused on sätestatud eelnõu §-s 22.

Punkti 4 kohaselt peab taotleja kinnitama, et ta on teadlik, et talle edastatakse haldusaktid, dokumendid ja muu teave elektrooniliselt.

Punkti 5 kohaselt peab taotleja kinnitama, et ta on teadlik sellest, et toetuse kasutamise üle tehakse kontrolli. Kontroll on vajalik selleks, et veenduda, kas toetust on kasutatud vastavalt nõuetele (toetusest on rahastatud toetatavaid tegevusi ja seda kinnitab asjakohane dokumentatsioon).

Eelnõu neljandas peatükis reguleeritakse taotluse esitamist ja menetlemist ning taotluse kohta otsuse tegemist.

Eelnõu §-s 13 reguleeritakse taotlusvooru avamist ja taotluste esitamist.

Lõike 1 järgi kuulutab RTK taotlusvooru välja oma veebisaidil ja sihtrühmale suunatud avalikus kanalis. Seejuures avaldatakse ka taotlemise algusaeg ja taotlusvooru eelarve.

Lõike 2 kohaselt esitab taotluse ja selle lisadokumendid RTK e-toetuse keskkonnas taotleja esindusõiguslik isik digitaalselt allkirjastatuna. Esindusõiguslik isik on näiteks juhatusse valitud isik, kelle volitused on kehtivad ja nähtavad äriregistrist.

Eelnõu § 14 reguleerib taotluse menetlemist.

Lõike 1 kohaselt koosneb taotluse menetlemine taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

Lõike 2 kohaselt menetleb RTK taotlusi nende esitamise järjekorras jooksvalt kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni.

Eelnõu § 15 reguleerib taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimist.

Lõike 1 kohaselt kontrollib RTK esitatud taotluse ja selle lisadokumentide ning taotleja vastavust määruses sätestatud nõuetele.

Lõikes 2 märgitakse, et kui taotleja või taotluse kontrollimisel avastatakse puudusi, teavitab RTK sellest taotlejat ja määrab tähtpäeva nende kõrvaldamiseks. Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 15 lõige 2 sätestab, et kui isik jätab koos taotlusega esitamata nõutud andmed või dokumendid või kui taotluses on muid puudusi, määrab haldusorgan taotluse esitajale

esimesel võimalusel tähtaja puuduste kõrvaldamiseks, selgitades, et tähtpäevaks puuduste kõrvaldamata jätmisel võib haldusorgan jätta taotluse läbi vaatamata.

Seega, kui taotluse läbivaatamise käigus selgub, et taotluses esinevad puudused, tuleb taotlejal etteantud tähtpäevaks taotlust täiendada või muuta. Taotlejale edastatakse vastavasisuline teade, milles on kirjeldatud asjaolud, mis vajavad täiendavat selgitamist või täiendamist, ning tähtpäev puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamise ajaks peatub taotluse menetlemise aeg. Kui taotleja ei ole talle antud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud, tehakse tema taotluse osas taotluse rahuldamata jätmise otsus (vt ka eelnõu § 16).

Eelnõu §-s 16 nähakse ette taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse tegemine.

Lõike 1 kohaselt teeb RTK taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 14 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamisest. RTK-l on kohustus enne otsuse tegemist kontrollida taotleja ja taotluse vastavust eelnõus sätestatud nõuetele. Ühtlasi peab RTK kontrollima esitatud andmeid, näiteks kinnistusraamatust või äriregistrist. Otsuse tegemiseks on ette nähtud vähim aeg, mille jooksul jõuab taotlusi menetleda.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsus tehakse juhul, kui taotleja ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses märgitavad andmed. Otsus peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) otsuse kuupäev;
- 2) toetuse saaja nimi ja registrikood;
- 3) projekti nimi;
- 4) toetatavate tegevuste kirjeldus ja summa;
- 5) toetuse väljamaksmise tingimused;
- 6) viide otsuse vaidlustamise tähtaja ja korra kohta.

Lõike 4 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotleja või taotlus ei vasta määruse nõuetele ja taotleja pole puudust RTK määratud tähtpäevaks kõrvaldanud. Näiteks ei ole esitatud elektripaigaldise kehtivat auditit, mis tõendab, et elektripaigaldis vastab nõuetele, või korteriomanike üldkoosoleku otsust ning taotluse puudust pole RTK määratud tähtpäevaks kõrvaldatud.

Lõige 5 sätestab taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitavad andmed. Taotluse rahuldamata jätmise otsus peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) otsuse kuupäev;
- 2) taotleja nimi ja registrikood;
- 3) projekti nimi;
- 4) taotluse rahuldamata jätmise põhjendus;
- 5) viide otsuse vaidlustamise tähtaja ja korra kohta.

Lõike 6 kohaselt teavitatakse taotlejat taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest elektrooniliselt viie tööpäeva jooksul alates otsuse tegemisest.

Eelnõu § 17 kohaselt sulgeb RTK taotlusvooru, kui toetuste jagamiseks määratud eelarve ulatuses on toetuste rahuldamise otsused tehtud. Taotlusvooru sulgemisest teavitatakse RTK veebisaidil.

Eelnõu viiendas peatükis reguleeritakse toetuse kasutamist ja selle tagasinõudmist.

Eelnõu § 18 kohaselt makstakse toetus toetuse saajale välja ettemaksena 100% ulatuses taotletud summast toetuse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustel viie tööpäeva jooksul. See tähendab, et toetuse saaja saab toetuse summa ettemaksena, et katta toetatavate tegevustega seotud kulud. RTK teeb taotleja näidatud arveldusarvele ettemakse ja tõendab seda toetuse saaja esitatud kuludokumentide põhjal.

Eelnõu § 19 reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Lõikes 1 on märgitud, et kui projekti elluviimisel selgub, et taotluse rahuldamise otsuses nimetatud projekti tegevustes või eelarves on otstarbekas teha muudatusi, peab toetuse saaja esitama RTK-le põhjendatud muutmistaotluse.

RTK peab seejuures iga saadud teavet hindama, sest olenemata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teave olla sisuliselt käsitletav taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldusena. Muutmine leiab aset toetuse saaja algatusel ja juhul, kui on vaja muuta projekti tegevusi või eelarvet (näiteks projekti maksumus kallineb). Projekti tegevuste puhul võib muutmistaotlus tulla kõne alla näiteks juhul, kui selgub, et generaatori tarneaeg on väljaspool abikõlblikkuse perioodi ja tuleb soetada teise võimsusega generaator ning teha vajalikud ehitustöö muudatused. Muutmistaotlus tuleb ka siis esitada, kui toetuse saaja soovib loobuda taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetatavast tegevusest.

Muutmistaotluse esitamise põhjus võib olla ka olukord, kus toetuse saaja näeb, et abikõlblikkuse perioodil ei saa näiteks elektripaigaldise audit valmis. Oluline on märkida, et kui toetuse saaja ei ole taotluse rahuldamise otsuses ettenähtud projekti tegevusi abikõlblikkuse perioodil teinud, siis RTK aruannet ei kinnita (§ 21 lõige 5) ja aruande mitte kinnitamisega kaasneb toetuse tagasinõudmine (§ 22 lõike 1 punkt 4).

Muutmise võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugi kõiki tulemuse saavutamiseks vajaminevaid tegevusi või nende ulatust ette näha. Seega ei ole põhjendatud igal juhul ja alati nõuda algsest kavandatud tegevusplaanist kinnihoidmist.

Lõike 2 kohaselt tuleb muutmistaotlus esitada enne projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäeva ja muudatus peab olema elluviidav jooksva aasta 30. novembriks.

HMS-i § 61 lõike 2 kohaselt kehtib haldusakt kuni kehtetuks tunnistamiseni, kehtivusaja lõppemiseni, haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni või kohustuse täitmiseni, kui seadus ei sätesta teisiti. Taotluse rahuldamise otsust võib muuta kuni abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte pärast projekti tegevuste lõppemist.

Lõike 3 kohaselt on RTK-lõigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui soovitav muudatus:

- 1) ei ole kooskõlas projekti sisu ja eesmärgiga või seab kahtluse alla projekti oodatava tulemuse saavutamise abikõlblikkuse perioodil;
- 2) ei ole kooskõlas käesoleva määruse nõuetega;
- 3) ei ole põhjendatud;
- 4) ei ole taotlusvooru eelarve mahu tõttu võimalik.

RTK saab seega näiteks keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole projekt eelnõus sätestatud tingimustega kooskõlas, soovitud muudatuse korral on oodatava tulemuse saavutamine kaheldav või projekti tegevuste lõpetamine projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul ei ole tõenäoline. Sellisel juhul muutmistaotlust ei rahuldata ja taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse kehtetuks (vt § 20 lõike 1 punkt 2). Muutmistaotlust ei saa rahuldada ka juhul, kui taotluste menetlemise käigus on taotlusvooru eelarve ammendunud.

Lõike 4 kohaselt otsustab taotluse rahuldamise otsuse muutmise RTK viie tööpäeva jooksul alates muutmistaotluse saamisest. Muutmistaotluse esitamisel tuleb RTK-l läbi töötada dokumendid, küsida vajaduse korral täiendavat infot taotlejalt ja hinnata, kas esinevad käesoleva paragrahvi lõikes 3 toodud asjaolud.

Lõike 5 kohaselt võib toetuse saaja projekti eelarves konkreetsele tegevusele või teenusele ette nähtud eelarverea mahtu muuta, ilma et esitaks selle kohta muutmistaotlust, teise eelarverea mahu arvelt kuni kümne protsendi ulatuses võrreldes taotluse rahuldamise otsuses ettenähtuga. Kui projekti eelarve suureneb, katab selle toetuse saaja.

Eelnõu §-s 20 reguleeritakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist.

Lõike 1 kohaselt võib taotluse rahuldamise otsuse tunnistada kehtetuks, kui:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) toetuse saaja taotlust taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta ei rahuldata;
- 2) toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta.

Lõike 2 kohaselt tuleb toetuse saajal saadud toetus taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise järel tagastada.

Eelnõu §-s 21 kehtestatakse aruande esitamise ja kinnitamise põhimõtted.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse saajale projekti elluviimise aruande esitamise kohustus läbi e-toetuse keskkonna. Toetuse saaja peab esitama e-toetuse keskkonnas RTK-le esindusõigusliku isiku koostatud projekti elluviimise aruande ning abikõlblikke kulusid tõendavad dokumendid. Aruanne tuleb täita vastavalt etteantud vormile. Aruandes on oluline välja tuua elluviidud projekti tegevused, aga ka näiteks Päästeameti elanikkonnakaitse koolituse läbimine.

Abikõlblik kulu on tõendatud, kui toetatav tegevus on tehtud ehk kaup on kätte saadud või teenus osutatud ja seda kinnitab vastav dokument. Reeglina on selleks tööde või asja üleandmise-vastuvõtmise akt, kirjavahetus, saateleht, arve või leping, kui see kajastab teavet üleandmise kohta. Toetatavad tegevused on loetletud eelnõu § 7 lõikes 2.

Lõike 2 kohaselt tuleb aruanne esitada esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui jooksva aasta 15. detsembriks.

Lõikes 3 sätestatakse, et kui aruande kontrollimisel ilmneb puudusi, teeb RTK ettepaneku kõrvaldada puudused üldjuhul viie tööpäeva jooksul.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui projekti elluviimise kulu oli väiksem kui ettemakstud toetuse summa, saadab RTK toetuse saajale info kasutamata toetuse jäägi tagastamiseks. Toetuse saaja peab kasutamata toetuse jäägi RTK-le määratud tähtpäevaks tagastama. Kui pärast toetuse rahuldamise otsuse alusel ettemakse saamist selgub, et projekti elluviimise tegelik kulu ehk

maksumus on väljamakstud toetuse summast (projekti eelarvest, mis märgiti taotluses) väiksem, peab toetuse saaja kasutamata toetuse jäägi tagastama.

Lõikes 5 sätestatakse, et RTK ei kinnita aruannet, kui:

- 1) toetuse saaja on aruandes või toetuse kasutamisega seotud dokumendis esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid;
- 2) toetuse saaja ei ole taotluse rahuldamise otsuses ettenähtud projekti tegevusi kõnealuses otsuses määratud tähtjaks ellu viinud või ei ole toetuse saaja kirjeldatud tegevused tõendatud;
- 3) toetuse saaja ei ole aruande esitamise ajaks läbinud temast sõltuval põhjusel Päästeameti elanikkonnakaitse koolitust. Päästeameti korraldatava elanikkonnakaitse koolituse läbimine on üks toetuse saaja kohustusi (vaata lähemalt eelnõu § 23 lõike 2 punkti 9 selgitust). Koolituse läbimise kohta annab RTK-le infot Päästeamet.

Lõikes 6 sätestatakse, et RTK kinnitab aruande kümne tööpäeva jooksul alates aruande e-toetuse keskkonda esitamisest.

Eelnõu §-s 22 reguleeritakse toetuse tagasinõudmist. Toetust taotledes nõustub taotleja toetuse saamise tingimustega, sealhulgas kohustusega maksta toetus tagasi, kui esineb toetuse tagasinõudmise alus. Toetuse tagasinõudmise otsuse puhul on tegemist haldusaktiga HMS-i tähenduses.

Lõikes 1 sätestatakse, millal tehakse otsus toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta.

Punkti 1 kohaselt nõuab RTK toetuse osaliselt või täielikult tagasi, kui ilmnevad asjaolud, mille korral oleks taotlus jäetud rahuldamata. Selline olukord võib esineda näiteks siis, kui selgub, et taotlus või taotleja ei vasta määruses esitatud nõuetele ja taotlus oleks jäetud nende asjaolude teadmisel rahuldamata (puudus kehtiv elektripaigaldise audit või korteriomanike üldkoosoleku otsus jne).

Punkti 2 alusel nõutakse toetus osaliselt või täielikult tagasi, kui toetuse saaja on rikkunud määruse nõudeid või taotluse rahuldamise otsuses määratud tingimusi. Selline olukord võib tekkida näiteks juhul, kui toetuse saaja pole järginud abikõlbliku kulu tingimusi.

Toetus nõutakse osaliselt või täielikult tagasi ka siis, kui taotluse menetlemise, projekti elluviimise või aruande menetlemise ajal on toetuse saaja esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või mõjutanud toetuse saamist pettuse, ähvarduse või muu õigusvastase viisi abil (punkt 3).

Punkti 4 kohaselt nõutakse toetus osaliselt või täielikult tagasi ka juhul, kui RTK ei kinnita aruannet eelnõu § 21 lõike 5 kohaselt.

Lõike 2 kohaselt tuleb RTKl põhjendada toetuse tagasinõudmise määra tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses. Tagasinõudmise määra puhul on tegemist kaalutusõigusega ja selle otsuse kujunemine peab olema toetuse saajale arusaadav. Arvestada tuleb HMS-i § 3 lõikes 2 sätestatud proportsionaalsuse ja HMS-i § 4 lõikes 2 sätestatud kaalutusõiguse teostamise põhimõtetega. Kaalumisel on oluline arvesse võtta nii toetuse tagasinõudmise alust ehk põhjust kui ka selle mõju – näiteks peab lähtuma sellest, kas ja kui suures ulatuses aitavad toetuse saaja tegevused kriisiolukorras toimepidevust tagada. Toetuse tagasinõudmise määr oleneb rikkumise raskusastmest.

Lõige 3 sätestab toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses esitatavad andmed. Toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsus peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) otsuse tegija nimi;
- 2) toetuse saaja nimi ja registrikood;
- 3) projekti nimi ja registreerimisnumber;
- 4) tagasinõude faktiline ja õiguslik alus;
- 5) tagasinõutava toetuse määr;
- 6) tagasinõudmise otsuse täitmise tähtpäev;
- 7) tagasimakse tegemiseks vajalikud andmed, sealhulgas arvelduskonto number ja saaja nimi;
- 8) viide otsuse vaidlustamise tähtaja ja korra kohta.

Lõike 4 kohaselt saadab RTK tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuse toetuse saajale elektrooniliselt. Toetuse tagasinõudmise otsus kui haldusakt hakkab HMS-i § 61 lõike 1 järgi kehtima alates selle teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest koostoimes HMS-i § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

Toetuse saaja peab toetuse tagasi maksma toetuse tagasinõudmise otsuses näidatud summas ja tähtjaks. Enne toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist tuleb anda toetuse saajale võimalus asjaolusid selgitada. Sellega tagatakse, et toetuse saaja on tema suhtes käimas olevast menetlusest teadlik ning ta on saanud otsustamisel teadaolevaid asjaolusid selgitada ja RTK on saanud neid otsuse tegemisel arvesse võtta.

Lõikes 5 sätestatakse, et põhjendatud juhul võib toetuse saaja taotleda toetuse tagasimaksmise ajatamist, kui korraga maksmine seab toetuse saaja olulisel määral makseraskustesse. Toetuse saaja võib taotleda tagasinõude ajatamist kümne tööpäeva jooksul alates toetuse tagasinõudmise otsuse kättesaamisest. Ajatamise taotluses tuleb esitada ajatamise vajaduse põhjendus ja soovitud tagasimaksmise ajatamiskava.

Lõike 6 kohaselt teeb RTK ajatamistaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse ja määrab selles kindlaks ajatamisperioodi kümne tööpäeva jooksul alates ajatamistaotluse saamisest. Põhjendatud juhul võib otsuse tegemise tähtaega pikendada mõistliku aja võrra, teavitades sellest toetuse saajat.

Eelnõu kuues peatükk reguleerib poolte õigusi ja kohustusi.

Eelnõu §-ga 23 kehtestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Lõikes 1 nimetatakse toetuse saaja õigused.

Punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus esitada RTK-le taotlus, et teha projekti tegevustes või eelarves põhjendatud muudatusi (nt generaatori tarneaeg on väljaspool abikõlblikkuse perioodi ja tuleb soetada teise võimsusega generaator ja sellest tulenevalt vajavad avariitoite ehitustööd ümberprojekteerimist vms).

Punkti 2 kohaselt on toetuse saajal õigus toetuse saamisest loobuda või see tagastada.

Lõike 2 punktides 1–9 loetletakse toetuse saaja kohustused, mida tuleb järgima hakata pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

Punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja esitama RTK-le ettenähtud viisil ja tähtaja jooksul nõutud teabe. See nõue hõlmab sisuliselt arusaadavate selgituste andmist, õigete ja täielike andmete ning nõutud dokumentide tähtaegset esitamist.

Toetuse saaja on kohustatud tõendama kulude abikõlblikkust ning esitatud teabe õigsust või paikapidavust, sealhulgas peab toetuse saaja esitama asjakohased raamatupidamis- ja pangadokumendid, et veenda RTK-d, et tegemist ei ole näiteks pettusega. Kui selgub, et taotluse menetlemise, projekti elluviimise või aruande menetlemise ajal on toetuse saaja esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või mõjutanud toetuse saamist pettuse, ähvarduse või muu õigusvastase viisi abil, on RTK kohustatud toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõudma (vt eelnõu § 22).

Punkti 2 kohaselt peab toetuse saaja säilitama projekti kulu- ja maksedokumentid muudest toetuse saaja kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatavalt. Projekti finantsandmed, st projektiga seotud kulud ja nende maksumus peavad olema üheselt eristatavad, sealjuures see, millised neist on käsitletavad abikõlblikena.

Punkti 3 kohaselt peab toetuse saaja aitama kaasa RTK kontrolltegevusele. Toetuse saaja peab võimaldama RTK-l kontrollida projekti kulu- ja maksedokumente, soetatud seadet ja eset ning tehtud tööd, sealhulgas võimaldama RTK-le juurdepääsu projektiga seotud ehitisse, selle osasse ja territooriumile.

Toetuse saaja peab säilitama taotluse ja projekti elluviimise dokumente ja teavet raamatupidamise seaduse § 12 kohaselt (punkt 4).

Punkti 5 kohaselt peab toetuse saaja teavitama RTK-d, kui toetuse saaja esitatud andmed on muutunud või on ilmnenu asjaolu, mis mõjutab või võib mõjutada toetuse saaja kohustuse täitmist. RTK-d tuleb teavitada ka sellest, kui projekti elluviimisel ilmneb suur tõenäosus või vältimatus, et projekti ei viida ellu, või tekib kahtlus, et projekti jätkamine ei ole otstarbekas (punkt 6). Mõlemal juhul tuleb RTK-d teavitada viivitamata ja kirjalikult. RTK hindab saadud teabe alusel, kas ja kuidas projekti elluviimise ja toetuse kasutamisega edasi liigutakse.

Punkti 7 kohaselt peab toetuse saaja kandma kõik kulud, mis tulenevad projekti kallinemisest võrreldes taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsuses kajastatud summaga.

Punkti 8 järgi peab toetuse saaja läbima Päästeameti elanikkonnakaitse koolituse aruande esitamise ajaks. Kui on soetatud generaator, on oluline, et maja elanikud ka teaksid, millal ja kuidas seda kasutada. Koolituse tellimiseks tuleb kirjutada aadressile kriisikoolitus@paasteamet.ee. Koolituse viib läbi Päästeamet ja see tuleb läbida enne aruande kinnitamist. Koolitust on võimalik läbida ka veebis. Koolituse vorm lepitakse iga kord eraldi kokku.

Punkti 9 kohaselt peab toetuse saaja tegema ka muid eelnõus sätestatud toiminguid. Näiteks peab toetuse saaja tagastama toetuse, kui esineb eelnõu § 22 lõikes 1 nimetatud olukord ja RTK esitab toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuse. Toetus tuleb täielikult või osaliselt tagastada toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses nimetatud arvelduskontole. Toetuse saajal on võimalik taotleda tagasimaksmise ajatamist.

Eelnõu §-ga 24 kehtestatakse RTK õigused ja kohustused.

Lõike 1 kohaselt on RTK-l õigus:

- 1) nõuda, et taotleja või toetuse saaja esitaks projekti kohta selgitusi ja lisateavet ning projekti tegevuste ja kulude kohta lisaandmeid ja -dokumente;
- 2) kontrollida projekti elluviimisega seotud kulu- ja maksedokumente, soetatud seadet ja eset ja tehtud tööd.

Lisaks sellele, et RTK-l on õigus kontrollida projekti elluviimist ja nõuda asjakohaste andmete esitamist, on RTK-l õigus teha abikõlblike kulude kontrolli ka toetuse saaja juures kohapeal (vt ka käesoleva paragrahvi lõike 2 punkt 5). Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sealhulgas projekti tegevuste toimumist ja edenemist, projekti kulude ja tulude kohta eraldi arvepidamise olemasolu ning tehingute kajastamist raamatupidamises. Kohapealse kontrolli käigus on võimalik kontrollida ka abikõlblike kulude kohta esitatud dokumentide vastavust originaalile.

Lõike 2 punktides 1–5 kehtestatakse RTK kohustused.

Punkti 1 kohaselt peab RTK juhendama taotlejat ja toetuse saajat nii toetuse andmise kui ka kasutamise küsimustes. See tähendab, et taotlejal ja toetuse saajal on õigus saada RTK-lt vajalikku lisateavet ja selgitusi toetuse taotlemise, taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise, aga ka toetuse kasutamise kohta. Kõnealune punkt hõlmab ka teavet ja selgitusi, mis on seotud toetuse saaja kohustustega.

Punkti 2 kohaselt peab RTK edastama taotlejale ja Päästeametile taotlust käsitleva otsuse ning toetuse tagasinõudmise korral toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuse. Taotlust käsitlev otsus tähendab taotluse rahuldamise, rahuldamata jätmise või taotluse rahuldamise muutmise otsust. Kuivõrd Päästeamet on toetuse rahastaja, peab tal olema ülevaade sellest, kuidas on toetuse summasid RTK otsuste alusel kasutatud.

RTK peab korraldama ka toetuse väljamaksmise (punkt 3) ning kontrollima toetuse kasutamist, sealhulgas tegema vajaduse korral kohapealseid kontrolle (punkt 4). Lisaks tuleb teha muid eelnõus sätestatud toiminguid (punkt 5).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga ei võeta üle ega rakendata Euroopa Liidu õigust. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2831, 15.12.2023), ja Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2832, 15.12.2023).

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmise analüüs

Kuna riigiabi definitsiooni ei ole Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 toodud, tuleb selle üle otsustamisel, kas tegemist on riigiabiga, lähtuda järgmistest kriteeriumidest:

- abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, st see on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate grupele või konkreetsete kaupade tootmiseks;
- abimeede annab abi saajale eelise;

- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel².

Riigiabiga on tegemist juhul, kui abi vastab kõigile eespool toodud neljale kriteeriumile. Kõnealune abimeede ei moonuta ega oma ka potentsiaali moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel. Tegemist on kohaliku mõjuga. **Kuivõrd korteriühistutele antav toetus ei täida seega kõiki riigiabi kriteeriume, ei käsitleta käesoleva eelnõu raames jagatavat toetust riigiabina.**

Euroopa Kohtu praktika järgi tuleb ettevõtjateks lugeda kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega. Seejuures ei ole oluline nende üksuste õiguslik seisund ega rahastamise viis³. Oluline pole isegi see, kas asutus või üksus on asutatud eesmärgiga teenida kasumit. Määrav on vaid asjaolu, kas faktiliselt tegeletakse majandustegevusega. Eestis võib riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjateks peale tavapäraste äriühingute ka mittetulundusühinguid, seltsinguid, kohaliku omavalitsuse üksusi ja teisi ametiasutusi. Seda siiski vaid eeldusel, et nad pakuvad vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiksid turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid⁴.

Käesoleva määruse kohaselt on abi ehk toetuse taotlejaks korteriühistu. Korteriühistu on eraõiguslik juriidiline isik, mille liikmeteks on kõik ühe korteriomanditeks jagatud kinnisomandi korteriomandite omanikud⁵. Korteriühistud ei ole eelduslikult asutatud eesmärgiga teenida kasumit ja tegeleda majandustegevusega. Käesoleva määruse alusel antav toetus on mõeldud selleks, et parandada korterelamus elavate inimeste ehk füüsiliste isikute toimetulekut elektrikatkestuste korral ja kriisikindlust. Eelnõu § 10 lõike 1 kohaselt peab taotleja korterelamus asuvatest korteriomanditest vähemalt 80 protsenti olema füüsiliste isikute omandis. See tähendab, et ülejäänud 20% ulatuses võivad siiski vähemalt teoorias olla registreeritud ettevõtted, kes tegelevad majandustegevusega.

Kuigi tegemist pole riigiabiga, on eelnõu §-s 6 vähese tähtsusega abi siiski välja toodud. Vähese tähtsusega abi on väikeses mahus antav abi, mille kohta Euroopa Komisjon on leidnud, et see ei mõjuta liikmesriikidevahelist konkurentsi ega kaubandust. Siit tuleneb ka riigiabi ja vähese tähtsusega abi erinevus. Seega ei saa toetuse kohaliku mõju ja liikmesriikidevahelise konkurentsi moonutuse puudumise kaudu põhjendada, et tegemist ei ole automaatselt vähese tähtsusega abiga. Nagu eespool on kirjas, on eelnõus esitatud nõue, mille kohaselt peab vähemalt 80 protsenti korteriomanditest olema füüsiliste isikute omandis. Vähese tähtsusega abi andmise küsimus võib teoorias kerkida seega juhul, kui ülejäänud 20% pinnale on registreeritud ettevõtted, kes tegelevad majandustegevusega.

4. Määruse mõju

4.1 Sotsiaalne ja majanduslik mõju

Sihtrühm

Korteriühistud. Rahva- ja eluruumide loenduse käigus ehk 31. detsembri 2021. aasta seisuga loendati Eestis kokku 47 847 korterelamut.

² Arvutivõrgus. Kättesaadav: [Riigiabi | Rahandusministeerium](#) (21.01.2025).

³ Linntam, A. Kuidas tunda ära riigiabi? [Albert Linntam. Kuidas tunda ära riigiabi.pdf](#) (21.01.2025).

⁴ Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, p 8. [Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses](#) (21.01.2025).

⁵ [Korteriomandi- ja korteriühistuseadus – Riigi Teataja](#) (21.01.2025).

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Toetuse andmisega suurendatakse korterelamutes elavate inimeste iseseisvat hakkama saamist ja vähendatakse sõltuvust elutähtsast teenusest. Toetuse andmisega suurendatakse korteriühistute toimepidevust elektrienergia katkestuste korral. Toetuse abil on võimalik muuta korterelamud ohutumaks, muu hulgas paraneb eelduslikult korterelamutes elavate inimeste ohuteadlikkus. Mõju ulatus on pigem väike, kuivõrd sihtrühma käitumises erilisi muutusi ei toimu ning puudub tarvidus muutustega kohanemisele suunatud tegevuseks. Mõju avaldumise sagedus on eelduslikult väike, kuivõrd elektrikatkestused leiavad aset pigem harva. Eelnõu rakendamisega kaasneb sihtrühmale positiivne mõju, kuna korterelamutes paraneb elektrikatkestuste korral elektrienergia kui elutähtsa teenuse toimepidevus. Lisaks parandab Päästeameti korraldatav elanikkonnakaitse koolitus korterelamu elanike teadlikkust ja valmisolekut kriisiolukordadeks. Koolituse läbimine aitab inimestel paremini mõista, kuidas käituda erinevates kriisiolukordades, mis võivad olla seotud nii elektrikatkestuste kui ka muude ootamatute sündmustega.

Oluline on märkida, et taotlusvooruga luuakse korteriühistutele võimalus kindla eesmärgi jaoks toetust taotleda, kuid taotlusvooru avamine ei too korteriühistutele kaasa lisakohustusi, kui nad selles osaleda ei soovi. Seega, kui korteriühistu ei soovi toetust taotleda, ei kaasne ka kohustusi.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on kokkuvõttes väheoluline.

4.2. Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm I

Päästeamet. Arvestades riigiametnike ja töötajate koguarvu, on sihtrühma suurus väike.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Eelnõuga ei kaasne Päästeametile olulist töökoormuse kasvu, kuna toetuse andmisega seotud tegevusi viib kokkuleppe alusel RTK. Päästeameti roll piirdub taotlusvooru eelarve kinnitamisega ja elanikkonnakaitse koolituse tegemisega toetuse saajale. Võrreldes Päästeameti kõigi ülesannetega on mõju ulatus seega väike – erilisi muutusi ei kaasne ja puudub tarvidus muutustega kohanemisele suunatud tegevuseks. Mõju avaldumise sagedus on eelduslikult väike kuni keskmine ja oleneb sellest, kui palju on taotlejaid. Negatiivse iseloomuga mõju puudub või on vähene.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on kokkuvõttes väheoluline.

Sihtrühm II

RTK. Arvestades riigiametnike ja töötajate koguarvu, on sihtrühma suurus väike.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Eelnõu rakendamisega kaasneb mõningane töökoormuse kasv, kuid kuna taotluste menetlemine ei ole RTK jaoks uus tegevus, ei teki otsest tarvidust muutustega kohanemisele suunatud tegevuseks ja vajadust lisatöökohtade järele. RTK viib ellu määruse kohaselt toetuse andmisega seotud tegevusi, st menetleb taotlusi Päästeametiga sõlmitud kokkuleppe alusel. Mõju ulatus ja sagedus on eelduslikult väike kuni keskmine ja oleneb sellest, kui palju taotlusi esitatakse. Negatiivse iseloomuga mõju on vähene – taotluste menetlemine tähendab küll teataval määral töökoormuse kasvu, kuid sisuliselt uusi ülesandeid asutusele ei lisandu. Võimalik negatiivne mõju oleneb ka sellest, kui palju taotlusi tuleb menetleda.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on kokkuvõttes väheoluline.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Taotlusi rahastatakse Päästeameti eelarvest. Määruse rakendamisega ei kaasne tulusid. Määruse rakendamisega seotud tegevusi ehk taotlusi menetleb RTK. Päästeamet tellib RTK-lt eespool nimetatud teenuse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Eelnõuga ei kaasne lisategevusi, mistõttu ei ole vaja planeerida eelnõuga kohanemiseks lisaaega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Päästeametile, RTK-le ja Eesti Korterühistute Liidule. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu vaikimisi märkusteta. Päästeamet märkis, et ettepanekud puuduvad. Eesti Korterühistute Liit märkusi ei esitanud. Märkused esitasid RTK ning Eesti Linnade ja Valdade Liit. Märkustega arvestamise tabel on seletuskirjale lisatud.